

**Future Skills Wales –
Generic Skills Survey 2003**

Automotive Skills

**Arolwg o Gyflogwyr Sgiliau
Generig Sgiliau Dyfodol Cymru
2003**

Sgiliau Ceir SSC

Arolwg o Gyflogwyr Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003: Sgiliau Ceir SSC

Adran 1 Cyflwyniad

1.1 Cefndir arolwg Sgiliau Dyfodol Cymru

Astudiaeth yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn cynnwys Arolwg Cyflogwyr ac Arolwg Cartrefi, sy'n archwilio anghenion cyflogwyr yng Nghymru o ran sgiliau, a'r sgiliau a gynigir gan y bobl sy'n byw yno.

Cynhaliodd MORI ac Experian Business Strategies yr Arolwg Cyflogwyr ar ran Partneriaeth Sgiliau Dyfodol Cymru. Mae'r Bartneriaeth yn cynnwys cynrychiolwyr o blith prif lunwyr polisi Cymru, gan gynnwys y Rhwydwaith Sgiliau Busnes.

Diben Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yw cynorthwyo'r Bartneriaeth wrth ddatblygu polisi a chynllunio darpariaeth cyflwyno gwasanaeth. Mae'r Arolwg Cyflogwyr a'r Arolwg Cartrefi yn nodi anghenion sgiliau yn ogystal â'r gofynion am ddysgu a hyfforddi ymhlith cyflogwyr a'r boblogaeth sydd o oed gweithio yng Nghymru. Bydd gwybodaeth ar agweddau a chanfyddiadau yn helpu asiantaethau i symud y rhwystrau i hyfforddi ac yn annog pobl i ddysgu sgiliau newydd er mwyn achub ar y cyfleoedd am swyddi a ddaw i'r amlwg. Bydd y canfyddiadau yn rhoi gwybodaeth hefyd i fusnesau ac unigolion yn eu penderfyniadau wrth recriwtio a chyflogi.

Mae'r arolygon yn canolbwyntio ar sgiliau generig, sef y sgiliau hynny y gellid eu trosglwyddo ar draws grwpiau a sectorau galwedigaethol. Nid yw Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003 yn mynd i'r afael â sgiliau sy'n swydd-benodol, hynny yw maent yn benodol i'r rôl a'r sector y mae unigolyn yn ymwneud â nhw, ond mae hwn yn faes allweddol lle gall y Cynghorau Sgiliau Sector (SSC) gyfoethogi'r wybodaeth am anghenion sgiliau yn eu sector, ac maent yn gwneud hyn.

Mae'r adroddiad cryno hwn yn rhoi trosolwg o ganlyniadau'r Arolwg Cyflogwyr ar gyfer y sector SSC Sgiliau Ceir. Mae felly yn allbwn pwysig, am ei fod yn rhoi gwybod am anghenion a diffygion sgiliau generig penodol y sector yng Nghymru, ac yn ei gwneud yn bosibl cymharu â'r sefyllfa yng Nghymru yn ei chyfanrwydd.

1.2 Methodoleg yr arolwg

Cynhaliwyd cyfweiliadau â 6,020 o sefydliadau rhwng mis Chwefror a mis Ebrill 2003, a chafwyd cyfanswm o 227 o gyfweiliadau â chyflogwyr yn y sector Sgiliau Ceir.

Cafodd yr holl sectorau yn yr economi eu cynnwys, a chynhwyswyd cyflogwyr a oedd yn cyflogi o leiaf un person (h.y. lle'r oedd o leiaf 2 berson yn gweithio mewn sefydliad).

Dewiswyd y sampl o Gronfa Ddata Busnes y Tudalennau Melyn. Cyfanswm y nifer darged o gyfweiliadau a gyrhaeddwyd oedd 6,000. Dosbarthwyd hwn yn ôl cyfran ac yn ôl sefydliad¹, ar draws 22 Awdurdod Unedol Cymru (UA). Gosodwyd targed isaf o 200 o gyfweiliadau ar gyfer pob AU. O fewn yr AU, dewiswyd y sampl yn gymesur yn ôl bandiau nifer y cyflogeion (2-10; 11-24; 25-99; a 100+) a sector y diwydiant (15 Adran y SIC) yn seiliedig ar ddata unedol gan yr Ymholiad Busnes Blyneddol (ABI) 2001. Graddfa'r ymatebion dilys oedd 51%.

Mae'r data wedi'i bwysoli yn ôl yr AU, nifer y cyflogeion a SIC gan ddefnyddio data gan Ymholiad Busnes Blyneddol 2001. Defnyddiwyd dau ddewis pwysoli:

- *Nifer yr unedau busnes*
- *Nifer y cyflogeion*

Dylid nodi nad yw'r data wedi'u samplu na'u pwysoli yn unol â diffiniadau SSC, ac felly dylid trin y canlyniadau â pheth gofal, yn enwedig lle ceir llai o gyfweiliadau. Ni chyflwynir unrhyw ganlyniadau yn yr adroddiad hwn lle mae nifer fas y cyfweiliadau y seiliwyd y data arnynt yn is na 50.

1.3 Diffinio'r Cyngor Sgiliau Sector

Am fod cod SIC 4-digid ar y data, mae'n bosibl dadansoddi'r data fel y mae'n ffitio i SSC. Mae SSC Ceir yn cynnwys cyflogwyr ym maes gwerthu a chynnal a chadw cerbydau modur, a defnyddiwyd 'ffit orau' y codau SIC i'r sector hwn i ddadansoddi'r data a gyflwynwyd yn yr adroddiad hwn (codau SIC 50.1 – 50.4, 71.1).

1.4 Maint sampl y sector

Cynhaliwyd cyfanswm o 227 o gyfweiliadau â sefydliadau yn yr SSC Ceir.

1.5 Arferion Adrodd

Mae'n werth nodi fan hyn bod yr adroddiad yn cynnwys llawer o dablau ac y defnyddiwyd arferion adrodd safonol:

- mae'r holl ganrannau wedi eu talgrynnu i rifau cyfan. Gall hyn olygu yn achlysurol nad yw canrannau yn creu swm o 100 y cant; ac
- mae ^{1*} yn nodi bod y gwerth yn llai na 0.5 y cant;

---

¹ Seiliwyd ar ddata proffil (nifer yr unedau) Ymchwiliad Busnes Blyneddol 2001.

- dim ond data sydd â seiliau amhwysol o fwy na 50 a nodir. Lle mae maint y sail amhwysol rhwng 50 a 100, mae'r testun wedi'i italeiddio a dylid trin y canfyddiadau hyn â pheth gofal ac yn ddangosol yn unig.

1.6 Amlinelliad yr adroddiad

Mae adran ganlynol yr adroddiad yn ystyried y sgiliau cyfredol a thebygol y maent eu hangen ar gyflogwyr yn adran 2. Mae adran 3 yn ystyried anawsterau recriwtio a swyddi gwag o achos prinder sgiliau, ac mae'r adran ddilynol yn archwilio prinder sgiliau mewnol mewn sefydliadau yn y sector. Mae adran 5 yn archwilio'r hyn y mae'r arolwg yn ei ddweud wrthym am weithgarwch hyfforddi a'r rhwystrau i hyfforddi a gafwyd gan gyflogwyr, ac mae adran 6 yn gorffen â chrynodeb o'r materion allweddol.

Adran 2

Yr Anghenion o ran Sgiliau

2.1 Sgiliau y mae eu hangen nawr ac yn y tair blynedd nesaf

Mae'r arolwg yn gofyn i gyflogwyr ystyried y math o sgiliau y mae eu hangen ar hyn o bryd yn eu sefydliadau ac ar ba lefel y mae angen y sgil hwnnw. Dangosir y canlyniadau ar gyfer y sector Ceir yn y tabl isod. Roedd angen Dealltwriaeth o anghenion cwsmer ar lefel uchel neu uwch ar dros bedwar o bob pum sefydliad, tra bod angen Hyblygrwydd ar saith o bob naw, ac roedd angen yr un lefel o ddangos Menter ar dri chwarter. Nododd tri chwarter y sefydliadau bod angen Gwaith tîm ar lefel uchel neu uwch, yn yr un modd ag yr oedd angen y Gallu i ddysgu ar ddwy ran o dair ohonynt.

Roedd rhai sgiliau yn benodol i'r mathau o rolau y gellir eu gweld yng ngweithleoedd y sector. Felly, roedd yr anghenion am sgiliau TG, Arweinyddiaeth, Rheoli ac Entrepreneuriaeth yn amrywio'n eang yn unol â hyn.

Ar y llaw arall, amlygid y ffaith nad oedd natur y sector yn ymwneud ag allforio gan y 92 y cant o sefydliadau nad oedd ganddynt unrhyw anghenion am ieithoedd tramor. Nid oedd gan ddwy ran o dair o'r sefydliadau unrhyw angen am sgiliau Iaith Gymraeg o gwbl.

Tabl 2.1 Lefelau sgil y mae eu hangen ar hyn o bryd

	Lefelau'r anghenion sgil ar hyn o bryd					Ddim yn gwybod
	Lefel (% y sefydliadau)					
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	
Rhifedd	7	16	22	43	11	1
Llythrennedd	3	14	26	50	7	0
Iaith Gymraeg	66	14	12	7	1	1
Iaith dramor	92	4	4	1	0	0
Datrys problemau	7	9	18	48	18	0
Cyfathrebu	4	10	23	46	17	0
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	1	9	17	58	15	0
Sgiliau TG	21	21	23	28	8	0
Y Gallu i ddysgu	0	7	26	53	15	0
Dangos menter	2	6	17	59	17	0
Sgiliau Arweinyddiaeth	11	13	24	42	9	1
Sgiliau rheoli	25	14	19	31	10	1
Trefnu eu dysgu a'u datblygiad eu hunain	12	16	25	40	6	1
Gweithio mewn tîm	4	8	15	58	15	0
Deall anghenion cwsmer	1	7	11	56	25	0
Sgiliau entrepreneuriaeth	33	14	19	30	3	2
Hyblygrwydd	3	5	16	64	13	0
Y sail bwysol = 227 (yr holl sefydliadau)						
<i>Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003</i>						

Gan edrych dair blynedd i'r dyfodol, mae disgwyl y bydd angen yr holl sgiliau ar lefel uwch gan fwy o sefydliadau nag ar hyn o bryd, yn fwyaf nodedig sgiliau Hyblygrwydd, Datrys problemau, Cyfathrebu, Dangos menter ac Arweinyddiaeth. Mae'n ddiddorol nad oes braidd dim newid yn cael ei ragweld ar gyfer yr angen am sgiliau Iaith Gymraeg, a disgwylir i'r angen am sgiliau TG ar bob lefel gynyddu.

Tabl 2.2 Lefelau yr anghenion sgiliau a ddisgwylir ymhen tair blynedd

Tabl 2.2 Lefelau yr anghenion sgiliau a ddisgwylir ymhen tair blynedd						
	Lefel (% y sefydliadau)					Ddim yn gwybod
	Dim angen (0)	Sylfaenol (1)	Canolradd (2)	Uchel (3)	Uwch (4)	
Rhifedd	7	11	20	44	17	1
Llythrennedd	3	11	24	50	11	0
Iaith Gymraeg	59	17	12	9	3	1
Iaith dramor	87	8	4	1	0	0
Datrys problemau	6	5	18	40	30	0
Cyfathrebu	3	8	21	44	24	1
Y gallu i ddilyn cyfarwyddiadau	1	7	15	57	19	0
Sgiliau TG	15	15	23	33	14	0
Y Gallu i ddysgu	0	5	22	50	22	0
Dangos menter	2	3	16	54	26	0
Sgiliau Arweinyddiaeth	9	12	23	38	18	2
Sgiliau rheoli	24	11	17	31	16	2
Trefnu eu dysgu a'u datblygiad eu hunain	12	12	23	41	12	1
Gweithio mewn tîm	4	6	15	56	20	0
Deall anghenion cwsmer	1	5	9	52	33	0
Sgiliau entrepreneuriaeth	32	9	21	28	8	3
Hyblygrwydd	2	5	12	59	22	0
Y sail bwysol = 227 (yr holl sefydliadau)						
<i>Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003</i>						

Adran 3

Anawsterau Recriwtio a Swyddi sy'n wag o achos Prinder Sgiliau

Yn yr arolwg, ceir dau fesur o anawsterau recriwtio:

- Swyddi Gwag sy'n anodd eu llenwi - swyddi gwag y mae sefydliadau yn deall eu bod yn 'anodd-eu-llenwi'.
- Swyddi sy'n wag o achos Prinder Sgiliau - swyddi gwag y mae sefydliadau yn credu eu bod yn anodd eu llenwi am resymau yn ymwneud â sgiliau. Diffinnir yn benodol yn yr arolwg hwn fel 'anodd-eu-llenwi' am 'nad oes gan ymgeiswyr y profiad perthnasol' ac 'nid oes gan ymgeiswyr y sgiliau perthnasol y mae eu hangen arnom'.

3.1 Nifer y swyddi gwag, y swyddi gwag anodd eu llenwi, a'r swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

Nododd un o bob chwech o sefydliadau yn sector SSC Sgiliau bod o leiaf un swydd wag adeg yr arolwg, nododd 13 y cant bod ganddynt swyddi anodd-eu llenwi a nododd un o bob deg bod ganddynt swyddi gwag o achos prinder sgiliau, hynny yw, roedd y swyddi yn anodd eu llenwi am resymau yn ymwneud â sgil.

Mae cyfran y cyflogwyr sy'n sôn am swyddi gwag yn is nag yng Nghymru yn ei chyfanrwydd (22 y cant), mae swyddi gwag anodd eu llenwi yn gyfartal â'r lefel ar gyfartaledd, ond mae'r gyfran sy'n dweud am swyddi gwag o achos prinder sgiliau yn uwch na'r ffigwr o saith y cant i Gymru.

Pan y'u hystyrir yn gyfran o'r gyflogaeth, mae swyddi gwag yn yr SSC Ceir yn cynrychioli 3.6 y cant o'r gyflogaeth, o gymharu â dau y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd. Yn yr un modd, mae swyddi gwag anodd eu llenwi yn cynrychioli 2.4 y cant o gyflogaeth y sector o gymharu â 1.1 y cant yng Nghymru yn ei chyfanrwydd. Mae'r sector i'w weld yn dioddef yn fwy difrifol gan anawsterau recriwtio o gymharu â Chymru yn ei chyfanrwydd. Nid yw data tebyg ar gyfer swyddi gwag oherwydd prinder sgiliau ar gael o ganlyniad i faintioli sail isel.

Mae'r data hyn yn adlewyrchu natur arbenigol a phenodol i'r diwydiant nifer o'r galwedigaethau yn y sector sy'n amharu ar drosglwyddedd sgiliau.

Tabl 3.1 Mesur y swyddi gwag, y swyddi gwag anodd-eu llenwi a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau

	Cymru		SSC Ceir	
	% y sefydliadau sy'n adrodd	% o gyflogaeth	% y sefydliadau sy'n adrodd	% o gyflogaeth
Yr holl swyddi gwag	22	2.0	17	3.6
Y swyddi gwag anodd-eu llenwi	14	1.1	13	2.4
Y swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau	7	0.5	10	Dd.B
Y sail amhwysol	6,020	6,020	227	227

*Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau*

Nid yw maint y sampl yn caniatáu unrhyw ddadansoddiad pellach o anawsterau recriwtio.

Adran 4

Bylchau o ran Sgiliau Mewnol

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am lefel y sgiliau ymysg eu cyflogeion presennol er mwyn cael gwybod pa un ai oedd bwlb rhwng y mathau o sgiliau sydd ganddynt ar hyn o bryd, a'r sgiliau y mae eu hangen arnynt i ddiwallu amcanion y busnes.

Tra bod swyddi gwag, swyddi anodd-eu-llenwi a swyddi sy'n wag o achos prinder sgiliau yn mesur pa un ai oes anghyfartaledd yn y farchnad lafur allanol, mae bylchau o ran sgiliau yn mesur yr anghyfartaledd yn y sefydliad.

Roedd sefydliadau ar ffurf y sector SSC Sgiliau Ceir ychydig yn fwy tebygol o sôn am fylchau o ran sgiliau na sefydliadau yn gyffredinol, ac mae cyfran y staff â bylchau yn eu sgiliau, ddwywaith y ffigwr ar gyfer Cymru gyfan. Eto, nid yw'r sampl yn caniatáu dadansoddiad yn ôl galwedigaeth nac unrhyw ddadansoddiad pellach o sefydliadau â bylchau o ran sgiliau.

Tabl 4.1 Amllder y bylchau o ran sgiliau

	<i>% y sefydliadau yn adrodd am fylchau o ran sgiliau</i>	<i>Bylchau o ran sgiliau fel canran o gyflogaeth</i>	<i>Sail amhwysol</i>
Cymru	19	5.1	6,020
Ceir	20	10.3	227

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003
Sail: Yr holl sefydliadau

Adran 5

Yr hyn a wnaed gan Gyflogwyr i Ddatblygu eu Gweithlu

Mae'r adran hon yn ystyried graddfa'r hyfforddiant yn y sector hwn a'r rhwystrau y mae cyflogwyr yn eu hwynebu wrth ddarparu hyfforddiant.

Roedd 51 y cant y sefydliadau yn sector SSC Sgiliau Ceir wedi ariannu neu drefnu hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith yn y deuddeng mis diwethaf; mae hyn fymryn yn is na'r ffigwr o 53 y cant ar gyfer Cymru gyfan. Roedd y buddsoddiad mewn hyfforddiant i ffwrdd o'r gwaith i gyflogeion wedi aros tua'r un faint ar gyfer dros hanner y sefydliadau, gyda 25 y cant yn nodi eu bod wedi cynyddu'r buddsoddiad dros yr amser hwnnw, o gymharu â 32 y cant ar draws Cymru.

Nododd traean y sefydliadau (31 y cant) nad oeddynt yn wynebu unrhyw rwystrau i ddarparu hyfforddiant, roedd tua'r un faint (32 y cant) yn nodi bod rhoi amser i ffwrdd o'r gwaith i staff ar gyfer hyfforddi yn rhwystr a nododd eu chwarter bod cost hyfforddiant yn rhwystr. Mae'r rhain yn ffactorau y mae angen mynd i'r afael â nhw er mwyn gwella sgiliau staff a lleihau amlygrwydd y bylchau yn sgiliau'r sector.

Tabl 5.1 Rhwystrau i hyfforddiant

<i>Ymateb lluosog</i>	Cymru %	Ceir %
Cost hyfforddiant	26	25
Nid oedd hyfforddiant ar gael	6	6
Amser y dydd y cynhelir y cyrsiau	8	7
Methu fforddio i staff gael yr amser i ffwrdd o'r gwaith	31	32
Nid oedd yr hyfforddiant yn berthnasol i anghenion y busnes	6	7
Dim rhwystrau	32	31
Sail amhwysol	6,020	227

Ffynhonnell: Arolwg Sgiliau Generig Sgiliau Dyfodol Cymru 2003

Sail: Yr holl sefydliadau

Gofynnwyd i gyflogwyr hefyd am eu hagwedd tuag at sgiliau a datblygu sgiliau yn eu sefydliadau. Yn y sector Sgiliau Ceir, cytunodd 92 y cant o sefydliadau (yn gryf neu'n tueddu i gytuno) bod gan gyflogeion sgiliau digonol o ddiwallu anghenion y busnes; 79 y cant bod buddsoddi mewn sgiliau wedi esgor ar fuddion i'r busnes a 97 y cant bod gweithlu medrus yn hanfodol i lwyddiant eu

busnes. Mae hyn yn cymharu â chanlyniadau i Gymru gyfan o 88 y cant, 77 y cant a 95 y cant yn y drefn honno.

Adran 6

Y Casgliad

Mae'n amlwg bod sefydliadau yn ei hystyried bwysig iawn bod gan gyflogwyr lefelau uchel o sgil mewn Deall anghenion cwsmer, bod yn Hyblyg, Dangos menter a Gweithio mewn tîm yn benodol. Mae'n amlwg nad yw sgiliau laith yn flaenoriaeth yn y sector. Mae'n ymddangos bod disgwyl i'r angen am lefel uwch ar draws bron yr holl fathau o sgil, i gynyddu dros y tair blynedd nesaf.

Mae swyddi gwag anodd eu llenwi, swyddi sy'n wag oherwydd prinder sgiliau a bylchau o ran sgiliau yn blino lleiafrif sylweddol o sefydliadau'r sector Sgiliau Ceir ac yn effeithio ar gyfran uwch o lawer o gyflogwyr na'r cyfartaledd i Gymru gyfan.

Tra bod lefelau hyfforddi yn gyfartal â'r holl sectorau, gyda thua hanner yr holl sefydliadau yn darparu hyfforddiant dros y flwyddyn ddiwethaf, ceir cydnabyddiaeth glir o bwysigrwydd sgiliau i'r sector, manteision hyfforddiant i'r busnes a'r effaith y gall gweithlu cymwys ei gael.